

LA/Nelli Vaara

18.6.2025

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi

Eläketurvakeskus lausuu esityksestä siltä osin, kun se voi vaikuttaa työeläkejärjestelmään.

Yleistukea koskevan lainsäädännön voimaantuloa tulisi Eläketurvakeskuksen näkemyksen mukaan lykätä neljällä kuukaudella eli vuoden 2026 kesäkuun alkuun. Yleistuki aiheuttaa työeläkealan tietojärjestelmiin muutoksia, joita ei ehditä toteuttaa 1.2.2026 mennessä.

Viimeistään yleistuen myöhemmässä vaiheessa tulisi laissa säätää yleistuen syyperusteista. Syyperusteiden tulisi olla työeläkejärjestelmän käytettävissä siltä osin, kuin ne vaikuttavat työeläkkeeseen.

Yleistuen toimeenpanoon varautuminen edellyttää työeläkealalla tietojärjestelmämuutoksia, joita ei ehditä toteuttaa 1.2.2026 mennessä

Luonnoksessa ehdotetut muutokset aiheuttavat muutostarpeita työeläkealan yhteisiin tietojärjestelmiin, ja muutosten toteuttaminen vaatii aikaa. Muutoksia aiheutuu työeläkealan yhteiseen ansaintajärjestelmään ja eläkkeen laskennan järjestelmiin. Ehdotettujen muutosten vuoksi yleistuesta tehdään uusi palkattomien aikojen etuuslaji. Suuria muutoksia aiheutuu siitä, että Kansaneläkelaitoksen tulee pystyä ilmoittamaan palkattomien aikojen ilmoitusliikenteessä uuden etuuden tietoja ja nämä tiedot tulee voida rekisteröidä työeläkealan yhteiseen ansaintajärjestelmään. Uusi etuuslaji tulee lisätä myös eri palveluille, joilla tietoa palkattomista etuuksista välitetään mm. eri viranomaisille.

Eläkkeen laskentajärjestelmään tarvitaan muutoksia, jotta yleistuki osataan huomioida oikein työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion laskennassa sekä lykkäyskorotuksen estävänä etuutena. Muutoksia tulee myös useille tulosteille ja käyttöliittymille, jotta muun muassa erilaisilla työeläkeotteilla ja viranomaisotteilla näytetään palkattomana aikana yleistuki.

Luonnoksessa on ehdotettu, että lait tulisivat voimaan 1.2.2026. Työeläkealalla ei ole ollut mahdollisuutta valmistautua tarvittaviin tietojärjestelmämuutoksiin ennen yleistukea koskevan hallituksen esitysluonnoksen lausunkierrokselle saapumista. Edellä mainittujen työeläkealalla vaadittavien yhteisten järjestelmien muutostarpeiden vuoksi lakien voimaantulo tulisi Eläketurvakeskuksen näkemyksen mukaan siirtää neljällä kuukaudella eli vuoden 2026 kesäkuun alkuun.

LA/Nelli Vaara

18.6.2025

Yleistuen laajetessa yleistuesta käytetystä nimikkeestä tulisi käydä ilmi yleistuen syyperuste ja syyperusteen tulee olla työeläkejärjestelmän käytettävissä

Luonnos koskee yleistuen valmistelun ensimmäistä vaihetta, jossa ehdotetaan Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien työttömyysetuuksien eli peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korvaamista yleistuella. Työeläkelakeihin luonnoksessa ehdotetut muutokset ovat teknisiä ja ehdotettujen muutosten mukaan työeläkelaeissa viitataan jatkossa työttömyyden perusteella maksettavien etuuksien osalta yleistukilain mukaiseen yleistukeen ja työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan.

Edellä mainitut muutosehdotukset koskevat vanhuuseläkkeen määrää ja tulevan ajan eläkkeen perusteena olevaa ansioita koskevaa säännöstä sekä säännöstä, jonka perusteella työeläkelaitos voi maksaa takautuvasti maksamaansa eläkettä Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassalle aiheettomasti maksettun työttömyysetuuden korvaukseksi. Yrittäjän eläkelain, maatalousyrittäjän eläkelain ja julkisten alojen eläkelain osalta luonnoksessa on ehdotettu muutosta kuntoutusavustusta koskeviin säännöksiin.

Yleistukeen on tarkoituksena asteittain yhtenäistää ja yhdistää muitakin perusturvaetuuksia osaksi yleistuen perusosaa ja sisällyttää asumisen tukia yleistuen asumisosaan. Eläketurvakeskuksen näkemyksen mukaan yleistuen jatkovalmistelussa tulisi huomioida se, että eri perusturvaetuudet voivat vaikuttaa keskenään eri tavoin muun muassa työeläkkeen alkamiseen, karttumiseen, määrään ja maksamiseen.

Edellä mainitusta syystä Eläketurvakeskus pitää tarpeellisena, että yleistuesta käytetystä nimikkeestä kävisi ilmi myös yleistuen syyperuste ja tämä ilmenisi myös lainsäädännöstä, kun yleistuki laajenee kattamaan myös muita perusturvaetuuksia ja asumisen tukia. Tämän lisäksi Eläketurvakeskus pitää tarpeellisena sitä, että yleistukena maksettu etuus pystytään erottelemaan osiin, mikäli yleistukea on maksettu usean eri syyperusteen perusteella. Etuuden syyperusteen ja yleistukena maksetun etuuden eri osien tulisi ilmetä myös tulorekisteristä, jotta tietoja voidaan hyödyntää muun muassa regressi-ilmoitusten tekemistä varten. Tämä on myös edellytys sille, että työeläkealan taavoitteen mukaisesti tulevaisuudessa voidaan hyödyntää palkattomien aikojen päättelyssä suoraan tulorekisteriin etuustietoja.

Eläketurvakeskus

Maarit Selin

Mari Kuuvalo